วารสารภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย
ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน พ.ศ. 2567)

การพรรณนาความและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง”

Yan Wu[17]

บุญเลิศ วิวรรณ์[18]

รับบทความ 25 มีนาคม 2567 แก้ไขบทความ 05 มิถุนายน 2567 ตอบรับ 22 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

การใช้บทพรรณนาจัดเป็นศิลปะแห่งการใช้ภาษาเพื่อ “วาด” ให้เกิดเป็นภาพในจิตของผู้อ่าน ผู้อ่านจะประจักษ์หรือรับรู้รูปที่เป็นเสมือนการบันทึกภาพในบริบทของสังคมร่วมสมัย บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการพรรณนาความและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” ของ “หยก บูรพา” ซึ่งตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2558 โดยประยุกต์แนวคิดด้านการพรรณนาความและประเภทของวัฒนธรรมมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า การพรรณนาความที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” มี 3 ประเภท ได้แก่ 1. การพรรณนาภาพ ประกอบด้วยการพรรณนาภาพสถานที่ การพรรณนาภาพบุคคลและการพรรณนาภาพบรรยากาศ 2. การพรรณนาอารมณ์ ประกอบด้วยการพรรณนาอารมณ์เศร้าและการพรรณนาอารมณ์กลัว และ 3. การพรรณนาโดยใช้ความเปรียบ ประกอบด้วยการพรรณนาโดยใช้ความเปรียบประเภทอุปมา ความเปรียบประเภทอุปลักษณ์ ความเปรียบประเภทสัญลักษณ์ และความเปรียบประเภทบุคลาธิษฐาน

ด้านวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” พบว่ามี 4 ด้าน ได้แก่ 1. วัฒนธรรมด้านมนุษยศาสตร์ ประกอบด้วยวัฒนธรรมเกี่ยวกับความคิดความเชื่อ และวัฒนธรรมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี 2. วัฒนธรรมด้านคหกรรมศิลป์ ประกอบด้วยวัฒนธรรมเกี่ยวกับเสื้อผ้า และวัฒนธรรมเกี่ยวกับอาหาร 3. วัฒนธรรมด้านการช่างฝีมือ ได้แก่ วัฒนธรรมเกี่ยวกับการจักสาน และ 4. วัฒนธรรมด้านศิลปะ ได้แก่ วัฒนธรรมเกี่ยวกับภาษา

คำสำคัญ: การพรรณนาความ, ความเปรียบ, วัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน, อยู่กับก๋ง

---

[17] นิสิตปริญญาโท ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อีเมล yan.wu@ku.th

[18] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อีเมล boonlert.w@ku.th

Description and Culture of Thai-Chinese People as Appeared in the Literary work " Yoo Kab Kong"

Yan Wu[19]

Boonlert Wiwan[20]

Received 25 March 2024; revised 05 June 2024; accepted 22 June 2024

Abstract

The use of descriptive writing is considered as art of language that can paint a picture in the reader's mind. The reader will perceive or recognize an image as if it were a snapshot recorded within the context of contemporary society. The purpose of this article is to study the description and culture of Thai-Chinese people that appeared in the literary work “Kub Kong” by “Yok Burapha” which was published in 2015, by applying concepts of description type and characteristics of culture for the data analysis.

The research results were found that there are 3 types of descriptions that appeared in the literary work “Yoo Kab Kong” namely, 1) Picture descriptions include descriptions of places, descriptions of people, and descriptions of the atmosphere. 2) Motion description includes description of sadness and fear. 3) Description by comparison consists of comparisons in the form of simile, metaphorical comparisons, symbolic comparisons, comparison of the type of personification.

Regarding the culture of Thai-Chinese people appeared in the literature " Yoo Kab Kong", the findings revealed that there are 4 aspects namely, 1) The culture on the humanities includes the culture of Thai-Chinese people related to beliefs and customs and traditions. 2) The culture on the field of home economics consists of the culture

[19] Master's degree student, Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Kasetsart University Email yan.wu@ku.th

[20] Assistant Professor Dr., Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Kasetsart University Email boonlert.w@ku.th

regarding clothing and food. 3) The culture on handicraft namely, basketwork. 4) The culture on art namely, language.

Keywords: description, comparison, Thai-Chinese people culture, Yoo Kab Kong

บทนำ

การใช้บทพรรณนาจัดเป็นศิลปะแห่งการใช้ภาษาเพื่อ “วาด” ให้เกิดเป็นภาพในจิตของผู้อ่าน หรือสร้างจินตนาการแก่ผู้อ่านให้เข้าถึงเรื่องราว ผู้อ่านจะประจักษ์หรือรับรู้รูปที่เป็นเสมือนการบันทึกภาพในบริบทของสังคมร่วมสมัย อาทิ บ้านเมือง สภาพธรรมชาติ ความงามของคน อันเป็นภาพที่แสดงผ่านบทพรรณนาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบทชมเมือง บทชมธรรมชาติ หรือบทชมโฉม ซึ่งแสดงภาพไว้ตามสภาพแวดล้อมของสังคมหนึ่ง ๆ หรือบริบทของสังคมในแต่ละยุคสมัย (นิตยา แก้วคัลณา, 2557: 32)

วรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” ของ “หยก บูรพา” เป็นวรรณกรรมที่นำเสนอเรื่องภาพชีวิตย้อนหลังไปเมื่อประมาณปี 2499 ผู้แต่งได้เขียนจากประสบการณ์จริงด้วยวิธีให้ตัวเอกของเรื่อง คือ เด็กผู้ชายชื่อ “หยก” เล่าถึงชีวิตวัยเยาว์ที่อยู่กับก๋งชาวจีนผู้อพยพจากผืนแผ่นดินบ้านเกิดมาอยู่ในประเทศไทย วรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” เป็นนวนิยายอิงจากชีวิตจริงในวัยเด็กของผู้เขียนที่มีความภาคภูมิใจกับภูมิหลังของตนอย่างไม่อาจลืมเลือน โดยแฝงไปด้วยคุณค่าและแง่คิดอย่างหลากหลาย

“หยก บูรพา” เป็นนามปากกาของ “เฉลิม รงคผลิน” เกิดที่อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี เดิมชื่อ “เฉลิมศักดิ์ ศิลาพร” ประสบความสำเร็จอย่างสูงจากการเขียนนวนิยายเรื่องที่ 2 “อยู่กับก๋ง” ซึ่งได้รับรางวัลหนังสือนวนิยายรางวัลดีเด่นประจำปี พ.ศ. 2519 ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

วรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” เล่าถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนจีนที่เข้ามาอยู่ในเมืองไทยสมัยเริ่มแรก ความสัมพันธ์ระหว่างคนจีนกับคนไทย และชีวิตชาวห้องแถวในชนบท นอกจากนั้น ผู้แต่งยังได้พยายามสอดแทรกทัศนคติต่อชีวิต สังคม วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต และอาชีพของคนจีนที่ออกจากแผ่นดินบ้านเกิดเมืองนอนมาด้วยความหวังว่าอนาคตจะต้องดีกว่าอดีตและปัจจุบัน

เนื้อเรื่องของวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” ได้สะท้อนให้เห็นคุณค่าทางสังคมหลากหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความคิดความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี การดำเนินชีวิต อาชีพ การศึกษา หรือแม้แต่ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ด้านความเชื่อ เช่น ความเชื่อเรื่องการไว้หนวดเครา เชื่อกันว่าคนโสดหากไว้หนวดเคราแต่หนุ่มแล้วจะขัดลาภอับโชค เป็นต้น คุณค่าด้านวัฒนธรรมประเพณี เช่น มีการจัดงานวันแซยิดทุก ๆ 10 ปี หรือธรรมเนียมประเพณีเรื่องคนจีนต้องแต่งงานกับคนจีน ด้านการดำเนินชีวิตมีบางตอนของเนื้อเรื่องที่สะท้อนให้เห็นการใช้จ่ายของคนรวยกับคนจน โดยเฉพาะตอนจ่ายตลาด คนรวยบางคนมีเพียงปลาเล็กปลาน้อยและผักเท่านั้น แต่คนหาเช้ากินค่ำกลับมีหมูแดงไม่เว้นแต่ละวัน สะท้อนให้เห็นว่า คนรวยบางคนก็รวยได้เพราะความประหยัดอดออมไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และคนจนก็ไม่ได้จนเพราะไม่มีเงินหรือไม่มีงานทำ แต่จนเพราะใช้จ่ายไม่เป็น

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยพบการพรรณนาความที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” อย่างหลากหลาย การพรรณนาความเป็นลักษณะการใช้ภาษาในการสร้างจินตภาพ ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ การพรรณนาภาพ การพรรณนาอารมณ์ การพรรณนาโดยใช้ความเปรียบ และการพรรณนาโดยการใช้ภาษา (นิตยา แก้วคัลณา, 2554 : 51 - 71) โดยมีตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 การพรรณนาโดยใช้ความเปรียบ

*ผิวน้ำที่มีระลอกคลื่นน้อย ๆ เพราะถูกลม**ลูบจูบไล้แลดูสวย***

(อยู่กับก๋ง, หยก บูรพา, 2558: 105)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการพรรณนาโดยใช้ความเปรียบประเภทบุคลาธิษฐาน คือการกล่าวถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่มีชีวิต ไม่มีความคิด ไม่มีวิญญาณ หรือสิ่งมีชีวิตที่ไม่ใช่มนุษย์โดยให้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้แสดงกิริยาอาการและความรู้สึกได้เหมือนมนุษย์ ให้มีคุณลักษณะต่าง ๆ เหมือนสิ่งมีชีวิต

ตัวอย่างที่ 2 การพรรณนาภาพบุคคล

หนวดเคราของก๋งแลดูไม่น่าเกลียดน่าชังเหมือนกับของบรรดาตัวงิ้วที่ฉันเคยเห็นมา เพราะหนวดของพวกตัวงิ้วนั้นส่วนมากเป็นสีดำกับสีแดงและหยาบกระด้าง ***ส่วนของก๋งเป็นสีขาวเหลือบเงินเส้นละเอียด*** *ทำให้ดวงหน้าของก๋งที่อิ่มเต็มอยู่แล้วเอิบปลั่งและมีสง่ายิ่งขึ้น*

(อยู่กับก๋ง, หยก บูรพา, 2558: 6)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการพรรณนาภาพบุคคล คือ การกล่าวถึงลักษณะของก๋ง ผู้มีหนวดเป็นสีขาวเหลือบเงินเส้นละเอียด ซึ่งหนวดแบบนี้ทำให้ดวงหน้าของก๋งที่อิ่มเต็มอยู่แล้วนั้นเอิบปลั่งและมีสง่ายิ่งขึ้น

นอกเหนือจากนี้ วรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” ยังปรากฏวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่หลากหลายดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 3 วัฒนธรรมด้านมนุษยศาสตร์

คนจีนเห็นความสำคัญของลูกชายมากกว่าลูกสาว ญาติผู้ใหญ่จะปลาบปลื้มมากถ้าลูกหลานมีลูกคนแรกเป็นชาย จะได้มีผู้สืบแซ่ต่อไป ผัวเมียคู่ใดไม่มีลูกชายจะเป็นทุกข์เป็นร้อนมากด้วยวิตกว่าในงานศพของตนจะไม่มีใครถือกระถางธูป คนจีนยกให้ลูกชายคนโตมีความสำคัญในครอบครัวเท่ากับพ่อผู้เสียชีวิตไปแล้ว หากครอบครัวใดสิ้นผู้เป็นพ่อ พี่ชายคนโตจะต้องเป็นผู้อุปการะน้อง ๆ และแม่ต่อไปในฐานะหัวหน้าครอบครัว

(อยู่กับก๋ง, หยก บูรพา, 2558: 32)

ตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนด้านมนุษยศาสตร์ ซึ่งเป็นความเชื่อของคนจีนเกี่ยวกับผู้ชายกับผู้หญิง คนจีนเห็นความสำคัญของลูกชายมากกว่าลูกสาว คนจีนคิดว่า ลูกชายเป็นผู้สืบแซ่ต่อไป ในครอบครัวต้องมีลูกชาย

ตัวอย่างที่ 4 วัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนด้านมนุษยศาสตร์

เรื่องหนวดนี้ก๋งเคยบอกกับฉันว่า คนจีนถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างหนึ่งคล้ายกับถือเป็นเคล็ด ผู้ที่จะไว้หนวดได้ควรมีอายุมากพอสมควรแล้ว ถ้าเป็นโสดต้องมีอายุ 40 ปีขึ้นไป ส่วนผู้แต่งงานมีครอบครัวแล้วควรจะรอให้มีลูกคนแรกเสียก่อนจึงค่อยไว้ ในกรณี

หลังนี้ไม่ต้องรอให้อายุถึง 40 ปี เพราะธรรมเนียมจีนถือว่าผู้ชายที่แต่งงานมีลูกมีเต้าแล้วเป็นผู้ใหญ่โดยฐานะทางสังคมและครอบครัว...เชื่อกันว่าคนโสดหากไว้หนวดแต่หนุ่มแล้วจะขัดลาภอับโชค

(อยู่กับก๋ง, หยก บูรพา, 2558: 6)

จากตัวอย่างข้างต้น สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนด้านมนุษยศาสตร์ ซึ่งเป็นความเชื่อเกี่ยวกับหนวด คนจีนเชื่อกันว่าคนโสดหากไว้หนวดเคราแต่หนุ่มแล้วจะขัดลาภอับโชค ดังนั้นก๋งจึงไว้หนวด

จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” มีการพรรณนาความอย่างหลากหลายและมีภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่น่าสนใจ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องการพรรณนาความและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง”

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยพบว่ายังไม่มีการพรรณนาความและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” ไว้ พบเพียงงานวิจัยของสิริวรรณ นันทจันทูล (2552) ที่ศึกษาบทพรรณนาโวหารในวรรณกรรมบันเทิงคดี: กรณีศึกษานวนิยายของทมยันตี งานของเพ็ญประภา เหล่าทะนนท์และประณิตา จันทรประพันธ์ (2565) ที่ศึกษากลวิธีการนำเสนอความเป็นจีนในนวนิยายเรื่อง “ไชน่ามูน” งานวิจัยของ Yuanyuan Li (2560) ศึกษาเรื่อง ภาพสะท้อนคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มอั้งยี่ในนวนิยายชุด เลือดทระนง และนิโลบล วงศ์ภัทรนนท์ (2564) ศึกษาเรื่อง จาก ลอดลายมังกร สู่ เลือดข้นคนจาง: การนำเสนออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการพรรณนาความและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง”

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะการพรรณนาความที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง”
2. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง”

แนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. แนวคิดเรื่องการพรรณนาความ

นิตยา แก้วคัลณา (๒๕๕๔ : ๕๗ - ๗๑) ได้กล่าวไว้ว่า การพรรณนาความเป็นลักษณะการใช้ภาษาสร้างจินตภาพ ประกอบด้วย ๔ ประเด็น ได้แก่ การพรรณนาภาพ การพรรณนาอารมณ์ การพรรณนาโดยใช้ความเปรียบ และการพรรณนาโดยการใช้ภาษา การพรรณนาความมีความสำคัญอย่างมากในการเข้าใจและวิเคราะห์ข้อความในด้านต่าง ๆ เช่น วรรณกรรม ศิลปะ การวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนวิชาการ ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2. แนวคิดเรื่องประเภทของวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จัดโดยองค์การยูเนสโก ณ กรุงเวนิส ปี พ.ศ. 2413 แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 5 สาขา ได้แก่ 1) วัฒนธรรมด้านศิลปะ ประกอบด้วย ภาษา ดนตรี วรรณคดี ฟ้อนรำ วิจิตรศิลป์ ประติมากรรม 2) วัฒนธรรมด้านมนุษยศาสตร์ ประกอบด้วยธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ปรัชญา มารยาท การปกครอง 3) วัฒนธรรมด้านการช่างฝีมือ ประกอบด้วยการเย็บปักถักร้อย ทอผ้า จักสาน เครื่องเงิน เครื่องปั้นดินเผา 4) วัฒนธรรมด้านกีฬาและนันทนาการ ประกอบด้วยมวยไทย กระบี่กระบอง การละเล่นพื้นบ้าน และ 5) วัฒนธรรมด้านคหกรรมศิลป์ ประกอบด้วยอาหาร เสื้อผ้า ยา อาชีพ (รุจน์ หาเรือนทรง, 2556)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพรรณนาความและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์

2. คัดเลือกการพรรณนาความและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง”

3. วิเคราะห์การพรรณนาความและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง”

4. นำเสนอผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

บทความวิจัยเรื่อง **“การพรรณนาความและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง”** ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดที่ได้ศึกษาไว้ โดยจะนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ในสองประเด็นต่อไปนี้

1. การพรรณนาความที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง”
2. วัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง”

1. การพรรณนาความที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง”

การพรรณนาความ หมายถึง การเรียบเรียงข้อความเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกซาบซึ้ง ประทับใจ เกิดจินตนาการ คือ ทำให้เห็นภาพและมีความรู้สึกร่วมกับผู้เขียน (นิตยา แก้วคัลณา, 2554 : 57 - 71) จากการศึกษาข้อมูล ผู้วิจัยพบการพรรณนาความที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” รายละเอียดต่าง ๆ มีดังนี้

1.1 การพรรณนาภาพ

การพรรณนาภาพ หมายถึง การใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงให้เห็นถึงความงามของสภาพแวดล้อมหรือบุคคล เพื่อให้ผู้อ่านจินตนาการได้อย่างชัดเจน โดยแยกเป็นการพรรณนาภาพสถานที่ การพรรณนาภาพบุคคล และการพรรณนาภาพบรรยากาศ ดังมีผลการวิจัยต่อไปนี้

1.1.1 การพรรณนาภาพสถานที่ หมายถึง การใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงให้เห็นถึงความงามหรือลักษณะของสถานที่ที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” เช่น ห้องแถว ตลาด แม่น้ำ เช่น

ตัวอย่างที่ 5 การพรรณนาห้องแถว

ห้องแถวที่เราอยู่เป็นห้องเดียวแคบ ๆ พื้นเป็นไม้กระดาน และเป็นห้องแถวชั้นเดียวไม่มีเพดาน ที่หลังคาสังกะสีมีช่องสี่เหลี่ยมขนาดกว้างยาวประมาณหนึ่งศอก

เจาะไว้รับแสงสว่างในเวลากลางวันโดยมีแผ่นกระจกหนา ๆ วางปิดไว้ข้างบนกันฝนรอบ ๆ ขอบกระจกใช้ชันยาไว้แน่นหนากันหลุดและกันน้ำฝนไหลซึมเข้ามาในห้องด้วย

(อยู่กับก๋ง, หยก บูรพา, 2558: 2)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการพรรณนาภาพของสถานที่ คือ การกล่าวถึงลักษณะของห้องแถวที่ก๋งอยู่ แสดงให้เห็นสภาพแวดล้อมว่า ที่อยู่อาศัยของก๋งเป็นอย่างไร และสะท้อนให้เห็นถึงความยากจนของก๋งกับหยก

1.1.2 การพรรณนาภาพบุคคล หมายถึง การใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงให้เห็นถึงความงามหรือลักษณะของบุคคลที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” เช่น ก๋ง หยก พี่นวล หล่อน นางสะอิ้ง เป็นต้น เพื่อให้ผู้อ่านจินตนาการภาพของตัวละครต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน เช่น

ตัวอย่างที่ 6 การพรรณนาภาพก๋ง

หนวดเคราของก๋งแลดูไม่น่าเกลียดน่าชังเหมือนกับของบรรดาตัวงิ้วที่ฉันเคยเห็นมา เพราะหนวดของพวกตัวงิ้วนั้นส่วนมากเป็นสีดำกับสีแดงและหยาบกระด้าง ส่วนของก๋งเป็นสีขาวเหลือบเงินเส้นละเอียด ทำให้ดวงหน้าของก๋งที่อิ่มเต็มอยู่แล้วเอิบปลั่งและมีสง่ายิ่งขึ้น

(อยู่กับก๋ง, หยก บูรพา, 2558: 6)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการพรรณนาภาพของบุคคล คือ การกล่าวถึงลักษณะของก๋งที่มีหนวดเป็นสีขาวเหลือบเงินเส้นละเอียด ซึ่งหนวดแบบนี้ทำให้ดวงหน้าของก๋งที่อิ่มเต็มอยู่แล้วเอิบปลั่งและมีสง่ายิ่งขึ้น

1.1.3 การพรรณนาภาพบรรยากาศ หมายถึง การอธิบายสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเข้าใจถึงความรู้สึกหรือสภาพอารมณ์ที่เกิดขึ้น แสดงให้เห็นถึงความงามหรือลักษณะของบรรยากาศที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” เช่น ตอนเช้า ตอนเย็น กลางคืน เป็นต้น เพื่อให้ผู้อ่านจินตนาการได้อย่างชัดเจน เช่น

ตัวอย่างที่ 7 การพรรณนาภาพบรรยากาศ

ความเงียบเกิดขึ้นทันที สายลมเอื่อยเฉื่อยรู้สึกจะทวีความหนาวขึ้นมาฉับพลัน เสียงหนึ่งแผ่วมา...ฟังเหมือนเสียงกระซิบสะอื้นคร่ำครวญของผู้หญิงที่ทุกข์ท้นระทมโศกอย่างที่สุด เสียงนั้นแผ่วเบาก็จริงแต่แหลมเล็ก สั่นพลิ้วเหมือนกรีดออกมาอย่างบีบคั้นด้วยความรู้สึกเจ็บปวดรวดร้าวหัวใจ

(อยู่กับก๋ง, หยก บูรพา, 2558: 114)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการพรรณนาภาพบรรยากาศ คือ การพรรณนาภาพสายลมที่สร้างบรรยากาศที่น่ากลัวเพื่อให้ผู้อ่านจินตนาการภาพได้อย่างชัดเจน บรรยากาศนี้ให้ความรู้สึกถึงความอันตราย ความสงบสุขที่ถูกสกัดไป และความทรมานที่สะท้อนในเสียงแห่งความเจ็บปวด การพรรณนาภาพบรรยากาศช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจและรับรู้สภาพแวดล้อมและอารมณ์ที่สร้างขึ้นในสถานการณ์นั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน

1.2 การพรรณนาอารมณ์

การพรรณนาอารมณ์ หมายถึง การอธิบายหรือสื่อสารถึงสภาพอารมณ์หรือความรู้สึกของบุคคลในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจอารมณ์หรือความรู้สึกของตัวละครได้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์เหมือนได้อยู่ร่วมในเหตุการณ์ที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” ดังด้วยผลการวิจัยต่อไปนี้

1.2.1 การพรรณนาอารมณ์เศร้า หมายถึง การใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกเศร้าเสียใจของตัวละคร เพื่อให้ผู้อ่านได้เกิดอารมณ์เศร้าเหมือนกับตัวละครในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” เช่น

ตัวอย่างที่ 8 การพรรณนาอารมณ์เศร้า

ความตายของเด็กสะเทือนใจกว่าของผู้ใหญ่

พ่อแม่ของเด็กที่ถึงฆาตจะร้องห่มร้องไห้เจียนใจจะขาดรอนตามไปเกลือกหน้าเปียกน้ำตาอยู่กับศพที่อ่อนเปียก เย็นชืด

ชาวบ้านที่มุงดูอยู่แน่นขนัดจะค่อย ๆ ถอยออก เดินหม่นหมองจากไป

ทีละคน ๆ จนเหลือแต่ญาติสนิทมิตรสหายของครอบครัวผู้ทุกข์โศกเท่านั้น เฝ้าผลัดกันปลอบประโลม บางคนก็ร้องไห้ด้วยอย่างสุดกลั้นความสังเวชใจ

(อยู่กับก๋ง, หยก บูรพา, 2558: 108)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการพรรณนาอารมณ์เศร้า คือ การกล่าวถึงความตายของเด็กจะทำให้ผู้ใหญ่เสียใจมากกว่าความตายของผู้ใหญ่ ไม่เพียงแต่พ่อแม่ของเด็กเท่านั้น แต่ชาวบ้านคนอื่นก็ยังรู้สึกเสียใจด้วยเช่นกัน

1.2.2 การพรรณนาอารมณ์กลัว หมายถึง การใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกกลัว ตื่นตระหนกของตัวละคร เพื่อให้ผู้อ่านได้เกิดอารมณ์กลัวเหมือนกับตัวละครในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” เช่น

ตัวอย่างที่ 9 การพรรณนาอารมณ์กลัว

พอขาดสำเนียงอันสั่นสะท้านเท่านั้นเองทุกคนก็กระโจนพรวดขึ้นจากน้ำ วิ่งกระเจิดกระเจิงอย่างไม่คิดชีวิต แล้วอีกพริบตาต่อมาทุกคนก็มายืนหอบ สั่นสะท้านพร้อมหน้ากันที่หน้าวิกลิเก

(อยู่กับก๋ง, หยก บูรพา, 2558: 114)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการพรรณนาอารมณ์กลัว คือ การกล่าวถึงชาวบ้านที่ตื่นตระหนกและหวาดกลัวเมื่อเห็นผี โดยการพรรณนาให้เห็นภาพการกระโจนพรวดขึ้นจากน้ำและวิ่งกระเจิดกระเจิงอย่างไม่คิดชีวิต แสดงถึงความหวาดกลัวและความตื่นตระหนกของชาวบ้าน ช่วยให้ผู้อ่านสามารถสัมผัสความกลัวและความตื่นตระหนกได้อย่างชัดเจน

1.3 การพรรณนาโดยใช้ความเปรียบ

การพรรณนาโดยใช้ความเปรียบ หมายถึง การใช้ถ้อยคำจากสิ่งหนึ่งเปรียบเทียบเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เพื่อให้ผู้อ่านจินตนาการหรือสร้างภาพขึ้นได้อย่างชัดเจน ลักษณะการพรรณนาโดยใช้ความเปรียบหรือภาพพจน์เป็นการประพันธ์ที่นอกจากจะสร้างภาพได้แจ่มชัดแล้ว ยังสร้างพลังกระทบอารมณ์ ความรู้สึก และก่อให้เกิดความหมายหรือผลกระทบอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นพิเศษ (นิตยา แก้วคัลณา, 2557: 41) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.3.1 การพรรณนาโดยใช้ความเปรียบประเภทอุปมา หมายถึง การเขียนเปรียบเทียบอย่างตรงไปตรงมา ด้วยการนำสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปและมีลักษณะเด่นเหมือนกับสิ่งที่ต้องการสื่อสารมาเขียนเปรียบเทียบ เพื่อทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้รวดเร็วขึ้น โดยใช้คำที่มีความหมายว่า “เหมือน” “ดัง” “ดุจดัง” “เสมือน” “เฉกเช่น” มาเป็นคำเชื่อมในการเปรียบเทียบ (ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ และคณะ, 2562, 116-117) เช่น

ตัวอย่างที่ ๑๐ การพรรณนาโดยใช้ความเปรียบประเภทอุปมา

*พอตกเย็นท่าน้ำแห่งเดียวกันนี้กลายเป็นสโมสรของผู้ชายไป ส่วนมากมาถึงจะจับกลุ่มเข้าวงคุยกันไปเรื่อยเฉื่อยก่อนอาบน้ำ สูบบุหรี่ควันโขมง สารพัดเรื่องงัดออกมาเล่าสู่กันฟัง ส่วนมากเป็นเรื่องเฮฮาตามประสาผู้ชาย แต่ไม่มีเรื่องด่าทอเหน็บแนมกันแบบตอนเข้า**<u>***ซึ่งเป็นเหมือนลานนกกระจอกจ้อกันของพวกผู้หญิง***</u>

(อยู่กับก๋ง, หยก บูรพา, 2558: 103)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการพรรณนาโดยใช้ความเปรียบประเภทอุปมา คือ คำว่า "ลานนกกระจอก" เป็นอุปมาที่ใช้เปรียบเทียบผู้หญิงที่คุยกันว่า เหมือนกับนกกระจอกร้องสะท้อนภาพบรรยากาศท่าน้ำอันมีชีวิตชีวาในตอนเย็น การใช้อุปมาช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจถึงสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เกิดขึ้นในสถานที่นั้น ๆ

1.3.2 การพรรณนาโดยใช้ความเปรียบประเภทอุปลักษณ์ หมายถึง การเขียนเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการสื่อความหมายว่า “เป็น” หรือ “คือ” อีกสิ่งหนึ่ง คำที่นำมาใช้เชื่อมในการเปรียบเทียบคือคำว่า “คือ” และ “เป็น” เป็นต้น (ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ และคณะ, 2562, 118) เช่น

ตัวอย่างที่ 11 การพรรณนาโดยใช้ความเปรียบประเภทอุปลักษณ์

ความยากจนเป็นดาบสองคมให้เราเลือกพลิกใช้ *คมหนึ่งมันสอนให้เราเจียมตัว รู้จักประมาณตน แต่อีกคมหนึ่งของมันสั่งให้เราทะเยอทะยานหาญเหิม ...สุดแต่เราจะเลือกอยู่ในอำนาจบงการของคมใด*

(อยู่กับก๋ง, หยก บูรพา, 2558: 28)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการพรรณนาโดยใช้ความเปรียบประเภทอุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบความยากจนว่าเป็นเหมือนดาบสองคม คมหนึ่งมันสอนให้เราเจียมตัว รู้จักประมาณตน แต่อีกคมหนึ่งของมันสั่งให้เราทะเยอทะยานหาญเหิม

1.3.3 การพรรณนาโดยใช้ความเปรียบประเภทสัญลักษณ์ หมายถึง การเขียนถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใดแทนสิ่งที่ต้องการสื่อสาร คำที่นำมาเขียนแทนนี้จะเป็นคำที่คนทั่วไปในสังคมเข้าใจความหมายได้ดี (ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ และคณะ, 2562, 123) เช่น

ตัวอย่างที่ 12 การพรรณนาโดยใช้ความเปรียบประเภทสัญลักษณ์

*ฉันเดินเข้าไปนั่งลงที่เก้าอี้มุมห้อง จิตใจยังไม่หายหวาดหวั่น เพราะคำว่า “ท่าน” มันยิ่งใหญ่มีอานุภาพเหนือความรู้สึกของฉันเหลือเกิน ทำให้นึกถึงภาพอันใหญ่โตดุร้ายของ**<u>ยักษ์มาร</u>***

(อยู่กับก๋ง, หยก บูรพา, 2558: 133)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการพรรณนาโดยใช้ความเปรียบประเภทสัญลักษณ์ คือการใช้ยักษ์มารเป็นสัญลักษณ์ความดุร้าย ซึ่งในที่นี้หมายถึง ศึกษาธิการอำเภอผู้มีนิสัยดุร้าย ชอบวางอำนาจ ซึ่งทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้โดยตรงว่า ตัวละครนี้เป็นผู้ที่มีอำนาจใหญ่โต

1.3.4 การพรรณนาโดยใช้ความเปรียบประเภทบุคลาธิษฐาน หมายถึง การเขียนเปรียบเทียบโดยนำสิ่งที่ไม่มีชีวิต สิ่งที่เป็นนามธรรม สิ่งของ หรือสัตว์ มาแสดงออกเหมือนมีชีวิต มีความคิด ความรู้สึก กิริยาท่าทางและการพูดเหมือนสิ่งที่มีชีวิต เพื่อทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพของสิ่งเหล่านั้นได้ชัดเจนขึ้นเหมือนมีชีวิตจริง และทำให้ภาษาในการเขียนมีชีวิตชีวาและมีอรรถรสยิ่งขึ้น (ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ และคณะ, 2562, 118) เช่น

ตัวอย่างที่ 13 การพรรณนาโดยใช้ความเปรียบประเภทบุคลาธิษฐาน

*บางเย็นที่มีเวลาว่างฉันชอบเดินเอื่อย ๆ ไปตามริมฝั่งคลองที่ไกลจากความจอแจ ผิวน้ำที่มีระลอกคลื่นน้อย ๆ เพราะ**<u>ถูกลมลูบจูบไล้แลดูสวย</u>** ลำน้ำในวันที่ลม*

สงบนิ่งทำให้ฉันกระหวัดจิตไปถึงก๋งอย่างเร้นลับ ก๋งเยือกเย็นสุขุมเหมือนสายน้ำที่เอ่อเอื่อยทอดสายอย่างราบรื่น ความเย็นฉ่ำของน้ำก็ไม่ต่างกับความเมตตาปรานีที่ก๋งมีให้กับชีวิตอันผากแห้งของฉัน

(อยู่กับก๋ง, หยก บูรพา, 2558: 105)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการพรรณนาโดยใช้ความเปรียบประเภทบุคลาธิษฐาน คือ การกล่าวถึงลมซึ่งไม่มีชีวิต ให้มีคุณลักษณะต่าง ๆ และแสดงกิริยา “ลูบจูบ” ได้เหมือนมนุษย์ สะท้อนให้เห็นถึงบรรยากาศอันเงียบสงบ

กล่าวโดยสรุปลักษณะการพรรณนาความที่พบในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” มีความหลากหลาย ได้แก่ **1. การพรรณนาภาพ** ประกอบด้วยการพรรณนาภาพสถานที่ เช่น ห้องแถว การพรรณนาภาพบุคคล เช่น ก๋ง การพรรณนาภาพบรรยากาศ เช่น สายลม **2. การพรรณนาอารมณ์** ประกอบด้วยการพรรณนาอารมณ์เศร้า และการพรรณนาอารมณ์กลัว และ **3. การพรรณนาโดยใช้ความเปรียบ** ประกอบด้วยการพรรณนาโดยใช้ความเปรียบประเภทอุปมา เช่น แปรียบสียงพูดคุยของผู้หญิงเหมือนเสียงนกกระจอก ความเปรียบประเภทอุปลักษณ์ เช่น เปรียบความจนเป็นอาวุธ ความเปรียบประเภทสัญลักษณ์ เช่น ใช้ยักษ์มารแทนศึกษาธิการอำเภอที่ดุร้าย และความเปรียบประเภทบุคลาธิษฐาน เช่น ทำให้ลมเป็นเสมือนสิ่งมีชีวิต ดังแผนภูมิต่อไปนี้

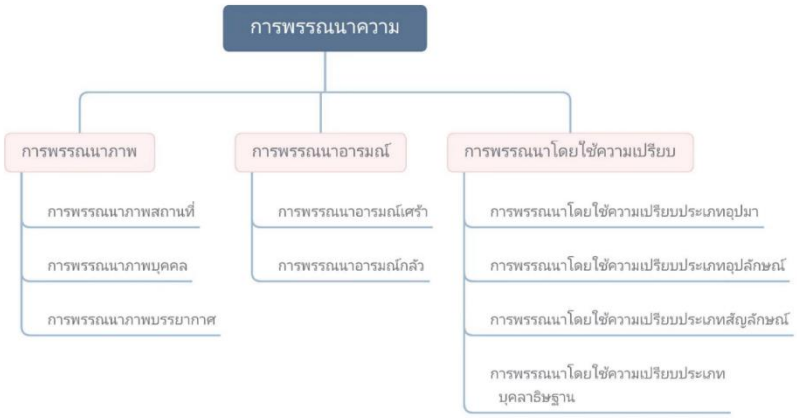

ภาพที่ 1 แผนภูมิแสดงลักษณะการพรรณนาความที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง”

2. วัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง”

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยมีความเชื่อ ประเพณี ศิลปะ การเคลื่อนไหว และการพึ่งพาต่อกัน ประกอบกันขึ้นเป็นระบบของค่านิยม พฤติกรรม และการรับรู้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มบุคคลหรือชุมชน วัฒนธรรมมีผลต่อการคิด พูด และทำของบุคคล และมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของสังคมและชีวิตประจำวันของประชากรในทุก ๆ ด้าน ในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” ปรากฏวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนหลากหลายประเภท รายละเอียดต่าง ๆ มีดังนี้

2.1 วัฒนธรรมด้านมนุษยศาสตร์ หมายถึง วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ปรัชญา มารยาท การปกครอง ผลการวิจัยพบว่าในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” นั้น มีวัฒนธรรมด้านมนุษยศาสตร์แฝงไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

2.1.1 วัฒนธรรมเกี่ยวกับความคิดความเชื่อ หมายถึง ชุดของความคิดความเชื่อ และค่านิยมที่ถูกส่งต่อและยึดถือโดยกลุ่มคนในสังคมหนึ่ง ๆ ซึ่งอาจจะรวมถึงความเชื่อในเรื่องทางศาสนา จริยธรรม มาตรฐานทางสังคม และความเข้าใจเกี่ยวกับโลกและชีวิต เช่น

ตัวอย่างที่ 14 วัฒนธรรมเกี่ยวกับความคิดความเชื่อ

คนจีนเห็นความสำคัญของลูกชายมากกว่าลูกสาว ญาติผู้ใหญ่จะปลาบปลื้มมากถ้าลูกหลานมีลูกคนแรกเป็นชาย จะได้มีผู้สืบแซ่ต่อไป ผัวเมียคู่ใดไม่มีลูกชายเลยจะเป็นทุกข์เป็นร้อนมากด้วยวิตกว่าในงานศพของตนจะไม่มีใครถือกระถางธูป คนจีนยกให้ลูกชายคนโตมีความสำคัญในครอบครัวเท่ากับพ่อผู้เสียชีวิตไปแล้ว หากครอบครัวใดสิ้นผู้เป็นพ่อ พี่ชายคนโตจะต้องเป็นผู้อุปการะน้อง ๆ และแม่ต่อไปในฐานะหัวหน้าครอบครัว

(อยู่กับก๋ง, หยก บูรพา, 2558: 32)

ตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นความคิดความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีนเกี่ยวกับผู้ชายกับผู้หญิง คนจีนเห็นความสำคัญของลูกชายมากกว่าลูกสาว คนจีนคิดว่า ลูกชายเป็นผู้สืบแซ่ต่อไป ในครอบครัวต้องมีลูกชาย

2.1.2 วัฒนธรรมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี หมายถึง วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรมเนียมประเพณีที่คนไทยเชื้อสายจีนยอมรับว่า เป็นสิ่งที่ดีและปฏิบัติสืบต่อกันมา เช่น

ตัวอย่างที่ 15 วัฒนธรรมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี

ส่วนผู้แต่งงานมีครอบครัวแล้วควรจะรอให้มีลูกคนแรกเสียก่อนจึงค่อยไว้ ในกรณีหลังนี้ไม่ต้องรอให้อายุถึง 40 ปี เพราะธรรมเนียมจีนถือว่าผู้ชายที่แต่งงานมีลูกมีเต้าแล้วเป็นผู้ใหญ่โดยฐานะทางสังคมและครอบครัว...เชื่อกันว่าคนโสดหากไว้หนวดแต่หนุ่มแล้วจะขัดลาภอับโชค

(อยู่กับก๋ง, หยก บูรพา, 2558: 6)

ตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นธรรมเนียมการไว้หนวดของคนไทยเชื้อสายจีนที่เชื่อว่าการไว้หนวดจะช่วยปกป้องความโชคดีและสวัสดีให้กับคนโสด และเป็นการแสดงความเชื่อมั่นว่าจะดำเนินชีวิตได้อย่างมั่นคงและเต็มเปี่ยมไปด้วยความโชคดีและความสำเร็จในอนาคต

2.2 วัฒนธรรมด้านคหกรรมศิลป์ หมายถึง วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหาร เสื้อผ้า ยา และอาชีพ ผลการวิจัยพบว่าในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” มีวัฒนธรรมด้านคหกรรมศิลป์แฝงไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

2.2.1 วัฒนธรรมเกี่ยวกับเสื้อผ้า หมายถึง วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเสื้อผ้าที่ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศจีน เช่น

ตัวอย่างที่ 16 วัฒนธรรมเกี่ยวกับเสื้อผ้า

ทุกครั้งที่ไปอาบน้ำก๋งจะนุ่งผ้าขาวม้าไปจากห้องแถวและมีไปผลัดอีกผืนหนึ่ง ผืนเปียกซักแล้วเอากลับมาตากที่หลังห้อง ของฉันก็เช่นเดียวกัน กลับมาถึงห้องแถว

*ก๋งจะรีบเปลี่ยนเป็น**นุ่งกางเกงจีน**สีเทาทันที ก๋งไม่ยอมนุ่งผ้าขาวม้าเดินลอยชายแม้จะอยู่ลับตาในห้องแถวของเราเองก็ตามที ... คนจีนจะนุ่งกางเกงตลอดเวลาต่างกับคนไทยที่ฉันเห็น เวลาอยู่ในบ้านของตัวชอบนุ่งผ้าขาวม้าหรือโสร่งตาหมากรุก*

(อยู่กับก๋ง, หยก บูรพา, 2558: 102)

ตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนด้านคหกรรมศิลป์ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมเกี่ยวกับเสื้อผ้า กล่าวคือคนจีนจะนุ่งกางเกงตลอดเวลา ต่างกับคนไทยที่เวลาอยู่ในบ้านของตัวชอบนุ่งผ้าขาวม้าหรือโสร่งตาหมากรุก

2.2.2 วัฒนธรรมเกี่ยวกับอาหาร หมายถึง วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหารที่ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศจีน เป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ของกลุ่มชน และเป็นสื่อที่ช่วยถ่ายทอดความเป็นมาทางประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของชุมชนนั้น ๆ เช่น

ตัวอย่าง 17 วัฒนธรรมเกี่ยวกับอาหาร

*เทียนแดงเป็นสัญลักษณ์ของความรุ่งโรจน์ ส่วนหมี่ซั่วซึ่งเป็น**<u>เส้นหมี่แบบจีน</u>** เป็นเส้นยาวมากขดเป็นไจเหมือนด้ายดิบ เป็นสัญลักษณ์ว่าให้มีอายุยืนยาวเหมือนเส้นหมี่*

(อยู่กับก๋ง, หยก บูรพา, 2558: 275)

ตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนด้านคหกรรมศิลป์ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมเกี่ยวกับอาหารการกิน กล่าวคือคนจีนชอบกินหมี่ซั่วซึ่งในวันเกิดโดยเฉพาะคนแก่ เพราะหมี่ซั่วเป็นสัญลักษณ์ของการมีอายุยืนยาวและแสดงให้เห็นถึงการแสวงหาและเป็นพรให้ผู้คนมีสุขภาพดีและอายุยืน

2.3 วัฒนธรรมด้านการช่างฝีมือ หมายถึง วัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่เกี่ยวข้องกับการเย็บปักถักร้อย ทอผ้า จักสาน เครื่องเงิน เครื่องปั้นดินเผา ในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” ปรากฏวัฒนธรรมค้านการช่างฝีมือ 1 ประเภท คือ วัฒนธรรมเกี่ยวกับการจักสาน

2.3.1 วัฒนธรรมเกี่ยวกับการจักสาน

วัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนด้านการช่างฝีมือเกี่ยวกับจักสาน หมายถึง วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับจักสานที่ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศจีนในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” มีการแฝงวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนด้านนี้ไว้ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง 18 วัฒนธรรมเกี่ยวกับจักสาน

*ขณะที่ก๋ง**เหลาตอกหรือเหลาไม้ไผ่ทำเครื่องจักสาน**ส่วนอื่น ๆ อยู่นั้น ถึงจะทำงานอย่างนิ่งเงียบ มีสมาธิ ร่างค่อนข้างสูงต่ำของถึงหลังค้อมนิด ๆ มือซ้ายจับเรียวไผ่ไว้ มือขวาถือมีด สายตาจ้องแน่วไล่ตามคมมีดที่สัมผัสกับผิวไผ่ที่รูดเลื่อนไปนอกตัวช้า ๆ พอเสร็จอันหนึ่งหรือสักระยะหนึ่งก๋งจึงขยับตัวให้คลายเมื่อยล้าแล้วจึงเหลาต่อนาน ๆ ครั้งจึงวางมือเดินไปตำหมากกิน หรือ จิบน้ำชาอุ่น ๆ ในห้อง*

(อยู่กับก๋ง, หยก บูรพา, 2558: 173-174)

ตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนด้านการช่างฝีมือ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมเกี่ยวกับจักสาน กล่าวคือคนจีนบางคนจะทำเครื่องจักสานไปขาย เช่น พัดไม้ไผ่ ซึ่งเป็นงานประณีต และเวลาจักสานต้องมีสมาธิ

2.4 วัฒนธรรมด้านศิลปะ หมายถึง วัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่เกี่ยวข้องกับภาษา ดนตรี วรรณคดี ฟ้อนรำ วิจิตรศิลป์ ประติมากรรม ในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” ปรากฏวัฒนธรรมด้านศิลปะ 1 ประเภท คือ วัฒนธรรมเกี่วกับภาษา

2.4.1 วัฒนธรรมเกี่ยวกับภาษา หมายถึง วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษาที่ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาจีน เช่น

ตัวอย่าง 19 วัฒนธรรมเกี่ยวกับภาษา

*“**อั๊ว**รู้แล้ว-**อั๊ว**เป็นศึกษาฯ **ลื้อ**อย่าลืม” ท่านตวาด แล้วถามอย่างที่ไม่มีใครคาดว่าจะได้ยิน “เรื่องนี้ลื้อว่าใครผิดล่ะ”*

(อยู่กับก๋ง, หยก บูรพา, 2558: 135)

ตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนด้านศิลปะ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมเกี่ยวกับภาษา กล่าวคือมีคำยืมภาษาจีนคำว่า “อั๊ว” กับ “ลื้อ” เป็นคำสรรพนาม มีความหมายว่า “ฉัน” กับ “คุณ” ซึ่งยืมมาจากภาษาแต้จิ๋ว “我” กับ “你”

กล่าวโดยสรุปวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่สะท้อนในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” นั้นมีหลากหลาย ได้แก่ วัฒนธรรมด้านมนุษยศาสตร์ ประกอบด้วยวัฒนธรรมเกี่ยวกับความคิดความเชื่อ และวัฒนธรรมเกี่ยวกับธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมด้านคหกรรมศิลป์ ประกอบด้วยวัฒนธรรมเกี่ยวกับเสื้อผ้า และวัฒนธรรมเกี่ยวกับอาหาร วัฒนธรรมด้านการช่างฝีมือ ได้แก่ วัฒนธรรมเกี่ยวกับจักสาน และวัฒนธรรมด้านศิลปะ ได้แก่ วัฒนธรรมเกี่ยวกับภาษา ดังแผนภูมิต่อไปนี้

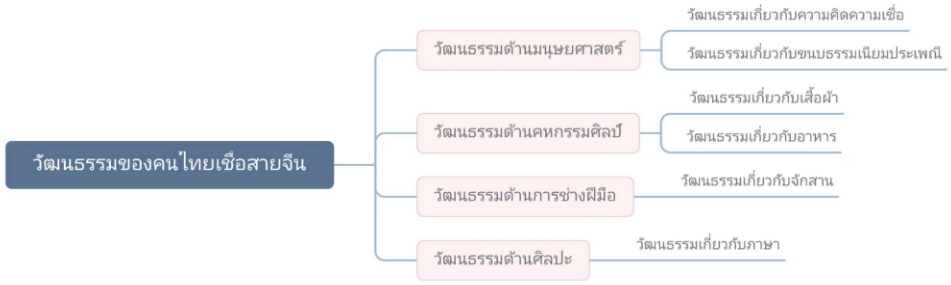

ภาพที่ 2 แผนภูมิแสดงวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง”

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ลักษณะการพรรณนาความที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” มี 3 ประเภท ได้แก่ **1. การพรรณนาภาพ** ประกอบด้วยการพรรณนาสถานที่ การพรรณนาภาพบุคคล และการพรรณนาภาพบรรยากาศ **2. การพรรณนาอารมณ์** ประกอบด้วยการพรรณนาอารมณ์เศร้า และการพรรณนาอารมณ์กลัว และ **3. การพรรณนาโดยใช้ความเปรียบ** ประกอบด้วย การพรรณนาโดยใช้ความเปรียบประเภทอุปมา อุปลักษณ์ สัญลักษณ์ และบุคลาธิษฐาน ความเปรียบทั้งหมดนี้ช่วยเสนอเรื่องราวให้มีความหลากหลายและเป็นเนื้อเรื่องที่น่าสนใจอย่างมากสำหรับผู้อ่าน

ด้านวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” พบว่ามี 4 ด้าน ได้แก่ **1. วัฒนธรรมด้านมนุษยศาสตร์** ประกอบด้วยวัฒนธรรมเกี่ยวกับความคิดความเชื่อ และวัฒนธรรมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี **2. วัฒนธรรมด้านคหกรรมศิลป์** ประกอบด้วยวัฒนธรรมเกี่ยวกับเสื้อผ้า และวัฒนธรรมเกี่ยวกับอาหาร **3. วัฒนธรรมด้านการช่างฝีมือ** คือวัฒนธรรมเกี่ยวกับการจักสาน และ **4. วัฒนธรรมด้านศิลปะ** คือวัฒนธรรมเกี่ยวกับภาษา

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวรรณ นันทจันทูล (2552) ที่ศึกษาบทพรรณนาโวหารในวรรณกรรมบันเทิงคดี: กรณีศึกษานวนิยายของทมยันตี โดยกล่าวว่าการใช้ภาษาในบทพรรณนาโวหารมีวัตถุประสงค์สามประการ คือ พรรณนาตัวละคร พรรณนาฉาก และบรรยากาศ เมื่อผู้เขียนใช้ลีลาการใช้ภาษาดังกล่าวได้เหมาะสม จึงเกิดบทพรรณนาโวหารที่มีคุณภาพดี

นอกจากนี้ ผลการวิจัยของงานวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานของ เพ็ญประภา เหล่าทะนนท์ และประณิตา จันทรประพันธ์ (2565) ที่ศึกษากลวิธีการนำเสนอความเป็นจีนในนวนิยายเรื่อง “ไชน่ามูน” ที่พบว่ากลวิธีการนำเสนอความเป็นจีนในนวนิยายเรื่องไชน่ามูนผ่านแนวคิดด้านองค์ประกอบทางวรรณกรรมมีกลวิธีการนำเสนอความเป็นจีนผ่านตัวละคร

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยของงานวิจัยนี้นั้นไม่สอดคล้องกับงานของพันตำรวจโทหญิง สุวัฒนา ลำไยและคณะ (2562) ที่ศึกษาการเปรียบเทียบการใช้ภาษาในหนังสือนวนิยายกับบทละครโทรทัศน์: กรณีศึกษาผู้ดีอีสาน กล่าวคือ ในนวนิยายมีการใช้คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก อาการเคลื่อนไหว การสัมผัส รส กลิ่น แสง สี โดยใช้โวหาร 5 ประเภท ได้แก่ บรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร อุปมาโวหาร เทศนาโวหาร และสาธกโวหาร ส่วนภาพพจน์ปรากฏ 5 ชนิด ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน อติพจน์ และนามนัย

ด้านวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “อยู่กับก๋ง” ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นภาพคนไทยเชื้อสายจีนในด้านการค้าขายและการประกอบอาชีพ และด้านความคิดความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณี ผู้เขียนนวนิยายได้รับ

อิทธิพลจากวัฒนธรรมคนไทยเชื้อสายจีนและได้นำมาถ่ายทอดในวรรณกรรม “อยู่กับก๋ง” แสดงให้เห็นว่า วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทยนั้น ต้องต่อสู้กับชีวิตอย่างหนัก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yuanyuan Li (2560) ที่ศึกษาเรื่อง ภาพสะท้อนคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มอั้งยี่ ในนวนิยายชุด เลือดทระนง และงานวิจัยของ นิโลบล วงศ์ภัทรนนท์ (2564) ศึกษาเรื่อง จาก ลอดลายมังกร สู่ เลือดข้นคนจาง: การนำเสนออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ความเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ไทย ในแง่ที่งานวิจัยดังกล่าวต่างก็พบวัฒนธรรมการให้ความสำคัญกับลูกชายมากกว่าลูกสาวเช่นเดียวกัน

รายการอ้างอิง

นิตยา แก้วคัลณา. 2554. บทพรรณนาในกวีนิพนธ์ไทย. **วารสารศิลปศาสตร์**, 11(2), 57-71.

นิตยา แก้วคัลณา. 2557. **บทพรรณนาในกวีนิพนธ์ไทย: ลีลา ความคิด และการสืบสรรค์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นิโลบล วงศ์ภัทรนนท์. 2564. จาก ลอดลายมังกร สู่ เลือดข้นคนจาง: การนำเสนออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ความเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ไทย. **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.** 29(2), 76-103.

เพ็ญประภา เหล่าทะนนท์ และ ประณิตา จันทรประพันธ์. 2565. กลวิธีการนำเสนอความเป็นจีนในนวนิยายเรื่อง “ไชน่ามูน”. วารสาร “ศึกษาศาสตร์ มมร”. 10(2), 100-109.

รุจน์ หาเรือนทรง. 2556. วัฒนธรรมไทย. ค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2567. จาก https://www.sw2.ac.th/images/user/root/soc31101/7soc.pdf.

ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ และคณะ. 2562. **พื้นฐานการเขียนภาษาไทย.** ยูนนาน: สำนักพิมพ์ประชาชนยูนนาน.

สิริวรรณ นันทจันทูล. 2552. บทพรรณนาโวหารในวรรณกรรมบันเทิงคดี: กรณีศึกษานวนิยายของทมยันตี. **วารสารมนุษยศาสตร์.** 16(1), 76.88

สุวัฒนา ลำไย และคณะ. 2562. การเปรียบเทียบการใช้ภาษาในหนังสือนวนิยายกับบทละครโทรทัศน์: กรณีศึกษาผู้ดีอีสาน. **วารสารเกษมบัณฑิต.** 20(2), 1-14.

หยก บูรพา. 2558. **อยู่กับก๋ง**. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ 1991, 2558.

Yuanyuan Li. 2560. ภาพสะท้อนคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มอั้งยี่ในนวนิยายชุดเลือดทระนง. **วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์.** 12(3), 24-36.